ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

PROBLEMS AND PROSPECTS OF STATE REGULATION OF SMALL BUSINESS IN NATIONAL ECONOMY

УДК 334.012.64(477):330.33
https://doi.org/10.32843/infrastruct35-81

Дука А.П.
д.е.н., доцент,
професор кафедри публічного управління та менеджменту організацій
Чернігівський національний технологічний університет

У статті проаналізовані особливості функціонування суб'єктів малого бізнесу, сучасні проблеми їх розвитку в Україні. Розкрита специфіка ідентифікації суб'єктів малого бізнесу. Висвітлені основні проблеми використання спрощеної системи оподаткування малого бізнесу. Відзначено, що серед факторів активізації розвитку малого бізнесу саме недооцінка важливості малого бізнесу для розвитку економіки найбільшою мірою впливає на його стримання, що в цілому гальмує удосконалення державної політики регулювання розвитку малого бізнесу. Акцентовано, що саме малий бізнес має змогу стати рушієм економічного зростання та забезпечити активізацію участі України в розв'язанні внутрішніх та зовнішніх проблем соціально-економічного розвитку, посиленні конкурентоспроможності національної економіки, вирішенні проблем зайнятості та збільшенні реальних доходів населення. Доведено необхідність дослідження можливих загроз для розвитку економіки від існування «непрацюючих» та «фіктивних» суб'єктів малого бізнесу в межах використання системи ухилення від сплати податків за рахунок зловживання спрощеною системою оподаткування.

Ключові слова: *малий бізнес, спрощена система оподаткування, суб'єкти підприємницької діяльності, податкове стимулювання, ухилення від сплати податків.*

В статье проанализированы особенности функционирования субъектов малого бизнеса, современные проблемы их развития в Украине. Раскрыта специфика идентификации субъектов малого бизнеса. Освещены основные проблемы использования упрощенной системы налогообложения малого бизнеса. Отмечено, что среди факторов активизации развития малого бизнеса именно недооценка важности малого бизнеса для развития экономики в наибольшей степени влияет на его сдерживание, что в целом тормозит совершенствование государственной политики регулирования развития малого бизнеса. Акцентировано, что именно малый бизнес имеет возможность стать двигателем экономического роста и обеспечить активизацию участия Украины в решении внутренних и внешних проблем социально-экономического развития, усилении конкурентоспособности национальной экономики, решении проблем занятости и увеличении реальных доходов населения. Доказана необходимость исследования возможных угроз для развития экономики от существования «неработающих» и «фиктивных» субъектов малого бизнеса в рамках использования системы уклонения от уплаты налогов за счет злоупотребления упрощенной системе налогообложения.

Ключевые слова: *малый бизнес, упрощенная система налогообложения, субъекты предпринимательской деятельности, налоговое стимулирование, уклонение от уплаты налогов.*

In the article the features of functioning of small business entities, modern problems of their development in Ukraine are analyzed. The specificity of identification of small business entities is revealed. The main problems of using a simplified system of taxation of small business are covered. It is noted that among the factors of activation of small business development, underestimation of the importance of small business for the development of the economy has the greatest influence on its restraint, which in general hinders the improvement of the state policy of regulation of small business development. It is emphasized that it is small business that can become an engine of economic growth and provide for increased participation of Ukraine in solving internal and external problems of socio-economic development, enhancing the competitiveness of the national economy, solving employment problems and increasing real incomes of the population. The analysis of the main indicators of small business gives reason to conclude that the realization of the economic potential of small businesses largely depends on the conditions of their development, including access to banking resources, taxation features, high level of corruption and ambiguity of criteria for identifying entities identifying business for regulatory, accounting and tax purposes. It is emphasized that the lack of unified criteria for identifying small businesses enables individual entities to abuse the "loopholes" of the simplified tax system. Therefore, in order to prevent the use of small business as a variant of tax avoidance in the simplified taxation system in Ukraine, it is necessary to improve the mechanism of regulation of tax liabilities of small business entities that have the right to cooperate with legal entities with the results of their activity. The main possible threats to the development of the economy from the existence of "non-working" and "fictitious" small business entities within the limits of using the tax evasion system due to abuse of the simplified tax system are considered. The feasibility of introducing a mechanism for state regulation of small business development and ensuring the effective functioning of the economic sectors on the basis of a systematic approach, containing a set of organizational, economic and institutional measures to improve state incentives for small business development, in particular to improve the legal support for the organization of activity and control over the sub small business, the introduction of effective oversight of real sales, tax cuts On pressure on business.

Key words: *small business, simplified tax system, business entities, tax incentives, tax evasion.*

Постановка проблеми. Малий бізнес є одним з найважливіших елементів формування сучасних економічних відносин у більшості розвинених країн. Разом з тим, в українських реаліях його розвиток потребує формування спеціальної економічної політики. Це пов'язано з одночасним виникненням у розвитку малого бізнесу як суттєвих переваг так і можливостей створювати загрози для економіки за рахунок неефективного використання спрощеної системи оподаткування. Протягом тривалого періоду в стимулюванні діяльності малого бізнесу накопичилось чимало проблем, які стримують розвиток цих економічних суб'єктів та потребує якісних структурних трансформацій в діяльності малого бізнесу з орієнтацією на потреби розвитку національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості державного регулювання малого бізнесу його значення для економічного зростання, роль у формуванні інституційного середовища в

сучасних умовах розвитку національної економіки, утворення та функціонування суб'єктів малого бізнесу у різних секторах економіки, напрями державного стимулювання, підтримки та забезпечення розвитку досліджуються у наукових працях українських й іноземних учених, серед яких: Алешугіна Н., Аністратенко Ю., Варналій З., Воронич К., Данилишик В., Забаштанський М., Роговий А., Стегней М., Шапошніков К., Ярощевич Н. та ін.

Однак, залишається низка теоретичних та практичних питань у частині проблем функціонування та перспектив розвитку малого бізнесу в національній економіці, визначення необхідності та особливостей державного регулювання їх діяльності в Україні, що потребує подальших досліджень у цьому напрямі.

Постановка завдання. На основі викладеного, мета дослідження полягає у поглибленні теоретичних та практичних підходів до визначення особливостей державного регулювання малого бізнесу з огляду на проблеми та перспективи його діяльності для розроблення системи заходів забезпечення ефективного функціонування суб'єктів малого бізнесу в національній економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Держава є гарантом захисту національних інтересів та реалізує це своє призначення шляхом налагодження ефективної взаємодії, взаємозалежності, пріоритетності, визначати механізми розвитку національної економіки та її основних структурних елементів. Належне функціонування економіки значною мірою досягається за рахунок формування дієвого інституційного середовища та ефективних механізмів реалізації національних інтересів, щодо забезпечення соціально-політичної стабільності, підвищення рівня добробуту населення, вирішення назрілих соціально-економічних завдань на довгострокову перспективу тощо.

Одним із важливих завдань національної економіки є створення надійної системи забезпечення ефективного функціонування малого бізнесу як

важливої рушійної сили та каталізатора розвитку економіки країни.

Будується така система виходячи із цілей і принципів забезпечення розвитку шляхом створення нормативно-правової бази, що регулює відносини у сфері регулювання малого бізнесу, визначення основних напрямів діяльності органів державної влади у цій сфері, формування відповідних органів інституційного забезпечення та впровадження відповідних механізмів одночасного використання стимулювання, підтримки, контролю і нагляду за їхньою діяльністю.

До суб'єктів малого бізнесу зазвичай відносять суб'єктів підприємницької діяльності (СПД), які ідентифікуються залежно від відповідних кількісних критеріїв поділу. Відповідно до законодавства такими критеріями є кількість найманих працівників, обсяг активів та результати роботи (прибуток чи обсяг реалізації продукції) [1; 2].

В межах даного дослідження доцільно більш детально зупинитися на порівнянні переваг та недоліків малого бізнесу з позицій наслідків для розвитку національної економіки з метою формування відповідного пакету інструментів їх регулювання.

До переваг функціонування малого бізнесу зазвичай відносять низку позицій, які малий бізнес забезпечує в економічній системі. Зокрема, узагальнюючи дослідження в цій царині, варто визначити, що малий бізнес створює нові робочі місця, спроможний вирішувати проблему з безробіттям, впливає на зростання доходів населення, а отже і рівень їх добробуту, вирішує питання з імпортозаміщенням, наповнює внутрішній ринок якісною продукцією, стимулює конкуренцію, створює додану вартість та формує ВВП країни, сприяє формуванню креативного інституційного середовища, забезпечує розвиток основних секторів економіки. Такої позиції дотримуються більшість дослідників, зокрема, у роботах [3; 4; 5; 6].

До проблемних питань, які розрізняють у наукових дослідженнях та на які постійно посилаються урядовці – зловживання спрощеною системою оподаткування у цілях мінімізації оподаткування. Насамперед, варто зазначити, що до складу СПД відносяться фізичні (ФОП) та юридичні особи (підприємства). Спершу варто зупинитися на самій системі спрощеного оподаткування. Зазначена система передбачає, що суб'єкти малого бізнесу з метою стимулювання їх розвитку сплачуватимуть фіксований податок, відмінний від податку на прибуток підприємств (для юридичних осіб), та від податку на доходи фізичних осіб. Такий податок у нормативних документах іменується «єдиний податок». Його розмір варіюється залежно від особливостей реєстрації та діяльності малого бізнесу та визначається у Податковому кодексі України [7]. Всього у законодавстві виділено чотири групи платників єдиного податку:

– перша група (ставка 10% розміру прожиткового мінімуму) – ФОП, які здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках або надають побутові послуги виключно населенню, не використовують працю найманих осіб, обсяг доходу протягом календарного року не перевищує 300 тис. грн;

– друга група (ставка 20% розміру мінімальної заробітної плати) – ФОП, які здійснюють різного роду види діяльності та надають послуги населенню та юридичним особам за чітко визначеним переліком, можуть використовувати працю найманих осіб (до 10 осіб), обсяг доходу протягом календарного року не перевищує 1,5 млн грн;

– третя група (ставка 3% доходу – якщо особа є платником ПДВ; 5% доходу – якщо особа не є платником ПДВ) – юридичні особи та ФОП, які

використовують працю найманих осіб (кількість осіб не обмежена), обсяг доходу протягом календарного року не перевищує 5 млн грн;

– четверта група (об'єктом оподаткування є площа сільськогосподарських угідь, базою оподаткування є нормативна грошова оцінка одного гектара) – сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75%.

З цією ситуації варто одразу зазначити, що на сьогодні діє норма, і у разі, коли суб'єкт малого бізнесу не здійснює діяльності, не отримує доходів він зобов'язаний щомісяця окрім «єдиного податку» сплачувати 22% від розміру мінімальної заробітної плати податку «єдиного соціального внеску» за себе. Наразі ця ситуація суттєво вплинула на загальне скорочення суб'єктів малого бізнесу, внаслідок припинення діяльності значної кількості фізичних осіб-підприємців. Так, у таблиці 1 наведено загальну динаміку кількості суб'єктів малого бізнесу.

За офіційною статистикою, малий бізнес у в Україні, як і в розвинених країнах, становить близько 99% від загальної кількості суб'єктів підприємницької діяльності. Однак, майже 25% з них фактично підприємницької діяльності не здійснюють, оскільки є неактивними чи створювалися задля використання системи спрощеного оподаткування для мінімізації в оплаті податків [9].

Таким чином, всіх суб'єктів малого бізнесу у цілях економічної доцільності та економічної справедливості доцільно поділять за ознакою фактичного провадження підприємницької діяльності на такі групи: 1) сумлінні (дотримуються законодавства, сплачують податки та здійснюють заявлений вид підприємницької діяльності); 2) не сумлінні (частково дотримуються законодавства, сплачують податки та здійснюють заявлений вид підприємницької діяльності, однак можуть занижувати кількісні показники діяльності); 3) не працюючі (не здійснюють заявлений вид підприємницької діяльності з об'єктивних причин); 4) фіктивні (здійснюють заявлений вид підприємницької діяльності за документами, але фактично діяльність не проводять, використовуються великим бізнесом у «схемах» мінімізації оподаткування за рахунок можливості застосувати «спрощену систему оподаткування»).

Таким чином, якщо розрахунково малий бізнес становить 99% всіх СПД в Україні, то під податкове стимулювання в Україні підпало від 62% (за 2014 р.) до 78% (за 2017 р.) [9]. А враховуючи, що близько 25% з них, є неактивними суб'єктами підприємницької діяльності, реальна кількість СПД, які скористались системою податкового стимулювання становить від 46% у 2015 році до 60% у 2018 році суб'єктів малого бізнесу [9].

Отже, особливо важливим у регулюванні діяльності малого бізнесу внаслідок є ідентифікація відповідного типу суб'єкт малого бізнесу з огляду на можливі зловживання ними своїми правами за використання спрощеної системи оподаткування. Так, у роботі [10] виділено та описано щонайменше три основні варіанти зловживань суб'єктами малого бізнесу на використанні спрощеної системи оподаткування (формальне подрібнення, господарські стосунки з великими підприємствами на загальній системі оподаткування, заміна трудових договорів на договори співпраці з ФОП). На думку авторів, зловживання з спрощеною системою оподаткування є третім за важливістю способом ухилення від сплати податків після офшорів та «податкових ям», які за оцінками USAID ЛЕВ у 2013 році склали «6,3 мільярди гривень, що склало 0.4% ВВП, що становить лише на 10% менше, ніж сукупний дохід від єдиного податку» [10, с. 287].

Основними функціями системи державного регулювання малого бізнесу є здійснення моніторингу та ідентифікації загроз її ефективному функціонуванню, вжиття відповідних своєчасних та адекватних заходів щодо відвернення чи нейтралізації можливих ризиків, розроблення системи підтримуючих чи обмежувальних заходів. Основними вимогами до процесу державного регулювання малого бізнесу є забезпечення надійного захисту та реалізації національних економічних інтересів; своєчасне виявлення та відвернення загроз її функціонуванню; формування належних умов стимулювання розвитку.

Отже, державне регулювання розвитку малого бізнесу повинне здійснюватися на системній основі з урахуванням певних принципів та наявного сучасного міжнародного досвіду (рис. 1).

Таблиця 1

Кількісний вимір суб'єктів малого бізнесу впродовж 2012–2017 рр.

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Всього суб'єктів підприємництва (СПД), тис. од., в т. ч.	1600,1	1722,1	1932,2	1974,3	1865,5	1805,1
малі підприємства, тис. од.	344,0	373,8	324,6	327,8	291,2	322,9
Всього фізичні особи-підприємці (ФОП), тис. ос.	1235,2	1328,7	1591,2	1630,9	1559,2	1466,8
Частка ФОП у загальній кількості СПД, %	77,2	77,2	82,4	82,6	83,6	81,3
Річний темп приросту ФОП, %	-6,8	7,6	19,7	2,5	-4,4	-5,9

Джерело: складено за [4; 8, с. 334; 12]

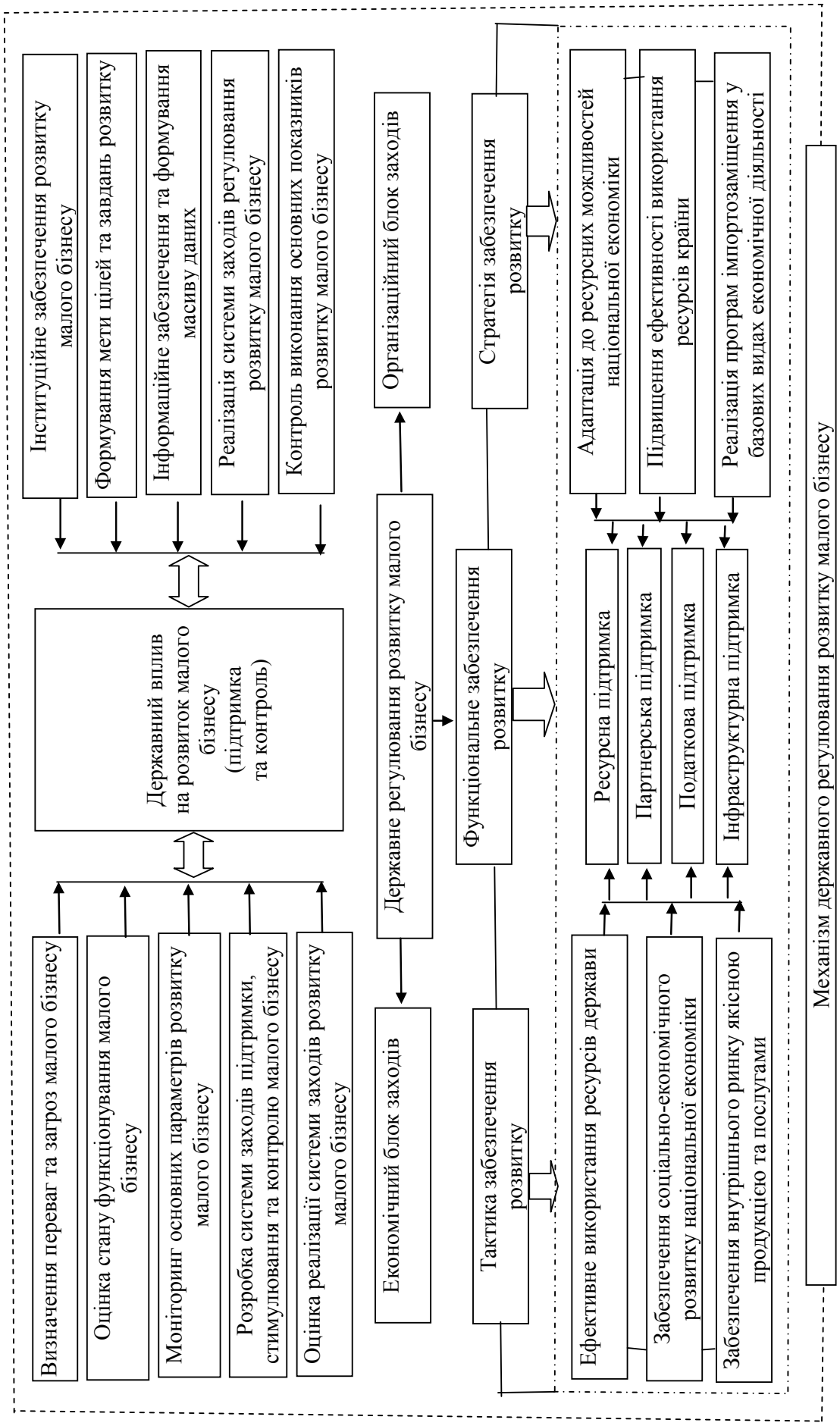

Рис. 1. Механізм державного регулювання розвитку малого бізнесу

Метою державного регулювання є досягнення її ефективного і стабільного функціонування та на цій основі забезпечення поступального економічного, соціального, наукового і культурного розвитку національної економіки.

Одним з основних завдань державного регулювання розвитку малого бізнесу є створення умов для підтримки інфраструктурного забезпечення їх розвитку, що спонукатиме суб'єктів малого бізнесу до підвищення результативності власної діяльності. Розв'язання цього завдання потребує належного інституційного середовища та вимагає вироблення єдиного державного підходу, створення концепції державного регулювання розвитку малого бізнесу, яка б стала основою для майбутнього зростання національної економіки.

Розвиток малого бізнесу спроможний пом'якшувати кризові явища в економіці. Так, слушною є думка, що «первісною причиною нової періодичної кризи є скорочення сукупного попиту, який спричиняє спад виробництва, падіння зайнятості, зменшення доходів» [5, с. 44].

Більшість секторів економіки чутливі до таких змін у ринковій кон'юнктурі та відчувають зменшення надходжень, внаслідок скорочення попиту на їх товари та послуги.

Малий бізнес значно гнучкіший та має змогу швидше адаптуватися до нових умов функціонування. Однак, для мінімізації негативних наслідків кризових явищ необхідне своєчасне розпізнавання їх ознак, щоб бути спроможнім прогнозувати можливі наслідки, розробляти заходи з попередження. На основі цього цілеспрямоване державна підтримка розвитку малого бізнесу має стати вагомим складником стратегічного зростання національної економіки та здійснюватися за такими основними напрямами:

– ресурсна підтримка – планування в бюджетах відповідних рівнів належного обсягу поточного фінансового забезпечення з метою формування умов ефективного функціонування у пріоритетних для економіки секторах;

– партнерська підтримка – формування необхідних умов щодо налагодження партнерських відносин між малим та великим бізнесом, а також державними інститутами для системного розвитку відповідних секторів економіки;

– податкова підтримка – вдосконалення механізму регулювання податкових зобов'язань суб'єктів малого підприємництва, які мають право співпрацювати з юридичними особами з результатами їхньої діяльності, наприклад за допомогою системи індикаторів, як то за обсягами витрат на виробництво продукції чи послуг, розроблення яких для України є перспективним напрямом дослідження світового досвіду;

– інфраструктурна підтримка – планування в бюджетах відповідних рівнів належного обсягу фінансування для інфраструктурного розвитку держави у цілому, доступу до інфраструктури суб'єктів господарювання та залучення у ці проекти суб'єктів малого бізнесу.

Перспективи розвитку малого бізнесу в національній економіці достатньо потужні, оскільки забезпечує формування прошарку нових українських виробників, нових брендів, які мають змогу не лише наповнювати внутрішній ринок якісними товарами і індивідуалізованими послугами, але й можуть конкурувати на міжнародних ринках.

Висновки з проведеного дослідження. Відповідно до цього, державне регулювання розвитку малого бізнесу має за мету забезпечення стійкого розвитку даної сфери і являє собою процес, побудований на основі моніторингу сучасного стану, виявлення загроз, реалізації комплексу попереджувальних та коригуючих заходів, підвищення гнучкості прийняття та реалізації рішень з урахуванням особливостей функціонування малого бізнесу в Україні.

По-перше, державне регулювання передбачає встановлення цілей з урахуванням ймовірних переваг та загроз та можливостей їх попередження чи стимулювання. Крім того, важливою проблемою державного регулювання

малого бізнесу стає процес реалізації і безперервної адаптації заходів моніторингу за розвитком малого бізнесу.

По-друге, державне регулювання малого бізнесу орієнтоване не тільки на встановлення стабільних зв'язків із зовнішнім середовищем, а й на досягнення збалансованих інтересів з іншими суб'єктами економіки.

По-третє, державне регулювання полягає у передбаченні можливих кризових явищ на тривалий період часу і використанні превентивних методів реагування на можливі зміни внутрішніх і зовнішніх умов функціонування малого бізнесу, з метою розробки своєчасних заходів підтримки у важливих для розвитку економіки видах діяльності та убезпечення від негативних соціально-економічних наслідків. Запропонований механізм державного регулювання розвитку малого бізнесу дасть змогу створити умови для забезпечення ефективного функціонування малого бізнесу на всіх фазах економічного циклу.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. № 436-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15 (дата звернення: 20.01.2019).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 21.01.2019).

3. Воронич К.М. Міжнародний досвід організації малого бізнесу та можливість його впровадження

в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України.* 2011. Вип. 21.10. С. 184–189.

4. Стегней М.І., Бошинда І.М. Сучасний стан малого бізнесу: європейський досвід, національні реалії та регіональні особливості. *Економіка і суспільство*, 2018. Випуск 16. С. 495–499.

5. Забаштанський М.М., Роговий А.В., Забаштанська Т.В. Державне регулювання розвитку туристичної сфери в умовах циклічності економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2019. Випуск 36. С. 41-45.

6. Шапошников К.С. Вплив інституційного середовища на інноваційний розвиток економіки регіону. *Причорноморські економічні студії.* 2018. Випуск 29. С. 34–36.

7. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 № 2755-VI. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення: 20.01.2019).

8. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Ливдар М.В. Розвиток малого бізнесу в Україні: сучасний стан і податкові аспекти стимулювання. Приазовський економічний вісник. Випуск 2(13). 2019. С. 331–339.

9. Державна фіскальна служба України. Офіційний портал. URL: http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/327170.html (дата звернення: 15.01.2019).

10. Данилишин В.І., Стефанків О.М. Можливості зловживання спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності та напрями її мінімізації. *Інфраструктура ринку.* 2017. Випуск 7. С. 285–290. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/50.pdf (дата звернення: 20.01.2019).

REFERENCES:

1. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [The Commercial Code of Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua.* Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15 (accessed: 15.01.2019). (in Ukrainian)

2. Zakon Ukrainy «Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini» [The Law of Ukraine «On accounting and financial reporting in Ukraine»]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua.* Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (accessed: 15.01.2019). (in Ukrainian)

3. Voronych K.M. (2011). Mizhnarodnyi dosvid orhanizatsii maloho biznesu ta mozhlyvist yoho vprovadzhennia v Ukraini [International experience of small business organization and the possibility of its implementation in Ukraine]. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. Vol. 21.10. Pp. 184–189.

4. Stehnei M.I., Boshynda I.M. (2018). Suchasnyi stan maloho biznesu: yevropeiskyi dosvid, natsionalni realii ta rehionalni osoblyvosti [Present state of small business: European experience, national realities and regional features]. Ekonomika i suspilstvo. Vol. 16. Pp. 495–499.

5. Zabashtanskiy M.M., Rogovyi A.V., Zabashtanska T.V. Derzhavne reguluvannya rozvitku turystychnoi sfery v umovah cyklichnosti ekonomiky [State regulation of the development of the tourist sphere in the economic circumstances]. Naukovyi visnyk Hersonskogo derzhavnogo universitetu. Seria Ekonomichni nauky. 2019. Vol. 36. Pp. 41–45.

6. Shaposhnikov K.S. Vplyv instytutsiynogo seredovyzcha na innovatsiynyy rozvytok ekonomiky region [The influence of the institutional environment for the innovative development of the regional economy]. Prychornomorski ekonomichni studii. 2018. Випуск 29. С. 34–36.

7. Podatkovyi kodeks Ukrainy [The Tax Code of Ukraine]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua.* Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (in Ukrainian)

8. Yaroshevych N.B., Kondrat I.Iu., Lyvdar M.V. (2019). Rozvytok maloho biznesu v Ukraini: suchasnyi stan i podatkovi aspekty stymuliuvannia [Small Business Development in Ukraine: Current State and Tax Aspects of Incentives]. Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk. Vol. 2(13). Pp. 331–339.

9. Derzhavna fiskalna sluzhba Ukrainy. Ofitsiinyi portal. Available at: http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/327170.html (accessed: 15.01.2019).

10. Danylyshyn V.I., Stefankiv O.M. (2017). Mozhlyvosti zlovzhyvannia sproshchenoiu systemoiu opodatkuvannia, obliku ta zvitnosti ta napriamy yii minimizatsii [Synergetic effect of cluster formations and parameters of its assessment]. Regional Economics and Management: An Electronic Scientific Journal. Vol. 7. Pp. 285–290. Available at: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/50.pdf (accessed: 20.01.2019).

Duka Anastasiia
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of Department of Public Administration and Organizations' Management
Chernihiv National University of Technology

PROBLEMS AND PROSPECTS OF STATE REGULATION OF SMALL BUSINESS IN NATIONAL ECONOMY

Formulating the goals of the article. In the article the features of functioning of small business entities, modern problems of their development in Ukraine are analyzed. The specificity of identification of small business entities is revealed. The main problems of using a simplified system of taxation of small business are covered. It is noted that among the factors of activation of small business development, underestimation of the importance of small business for the development of the economy has the greatest influence on its restraint, which in general hinders the improvement of the state policy of regulation of small business development.

It is emphasized that it is small business that can become an engine of economic growth and provide for increased participation of Ukraine in solving internal and external problems of socio-economic development, enhancing the competitiveness of the national economy, solving employment problems and increasing real incomes of the population.

Methodology. Proceeding from the goal, the article sets and resolves the following tasks:

– identify the basic parameters of small business functioning and characterize the positive aspects of its activity for economic development,

– reveal the advantages and disadvantages of small business

– to develop general proposals for enhancing the functioning of small businesses in the national economy.

To accomplish the tasks set forth above, the following scientific methods were used: scientific research and generalizations to identify major trends in small business development.

Results. The analysis of the main indicators of small business gives reason to conclude that the realization of the economic potential of small businesses largely depends on the conditions of their development, including access to banking resources, taxation features, high level of corruption and ambiguity of criteria for identifying entities identifying business for regulatory, accounting and tax purposes. It is emphasized that the lack of unified criteria for identifying small businesses enables individual entities to abuse the "loopholes" of the simplified tax system. Therefore, in order to prevent the use of small business as a variant of tax avoidance in the simplified taxation system in Ukraine, it is necessary to improve the mechanism of regulation of tax liabilities of small business entities that have the right to cooperate with legal entities with the results of their activity.

The main possible threats to the development of the economy from the existence of "non-working" and "fictitious" small business entities within the limits of using the tax evasion system due to abuse of the simplified tax system are considered.

Practical implications. The feasibility of introducing a mechanism for state regulation of small business development and ensuring the effective functioning of the economic sectors on the basis of a systematic approach, containing a set of organizational, economic and institutional measures to improve state incentives for small business development, in particular to improve the legal support for the organization of activity and control over the sub small business, the introduction of effective oversight of real sales, tax cuts On pressure on business.

Value (originality). A mechanism for state regulation of small business is proposed in view of the selection of different types of small business entities. For the sake of economic feasibility and economic fairness, all small business entities should be divided, by virtue of the actual conduct of the business activity, into the following groups: 1) conscientious (comply with the laws, pay taxes and carry out the declared type of business activity); 2) not conscientious (partially comply with the legislation, pay taxes and carry out the declared type of business activity, but can reduce quantitative indicators of activity); 3) do not work (do not carry out the declared type of business activity for obvious reasons); 4) false (carrying claimed by type of business document, but activities not actually carried out, using big business in "schemes" minimize taxation by allowing use "simplified tax system").